

Pr. lect. dr. Dorin Gabriel Pandele

MISIUNEA SOCIALĂ A BISERICII, ASTĂZI, ÎN ARHIEPISCOPIA DUNĂRII DE JOS

Vorbind despre misiunea socială a Bisericii în societatea contemporană, trebuie precizat un prim aspect de ordin structural, punând într-o relație direct interdependentă ecleziologia ortodoxă cu misiologia creștină, ambele privite din perspectivă eshatologică.

Abordarea misiunii creștine nu se poate face decât pornind de la o corectă înțelegere a Bisericii ca manifestare plenară a Sfintei Treimi în istorie sau, potrivit cuvintelor pr. D. Stăniloae: „Biserica este Hristos extins cu trupul Lui îndumnezeit în umanitate¹“. Astfel, activitatea misionară a Bisericii are ca izvor centru vital al său trimiterea Fiului lui Dumnezeu în lume pentru a învăța pe oameni calea mântuirii, zicând: „*Pace vouă, precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și eu pe voi*“ și trimiterea apostolilor la propovăduire (Ioan 20, 21-23, Matei 28, 18-20). Vocația misionară a Bisericii ține, așadar, de caracterul său apostolic, fiind o dimensiune existențială a ei și nu poate renunța în nicio situație la această vocație².

Realizarea misiunii Bisericii comportă o triplă actualizare a sa, astfel: 1. liturgic sacramentală; 2. mistico-ascetică; 3. social-comunitară. Aceste aspecte sunt corelative și se întrepătrund reciproc, păstrându-și fiecare dintre ele specificul său propriu și utilitatea sa.

Dat fiind specificul acestei sintagme, „Misiunea socială a Bisericii“, trebuie spus că resortul intern cel mai important al misiunii și modelul misionar este unul paulin, exprimat magistral în Epistola către efeseni, astfel:

---

1. Pr. prof. dr. D. Stăniloae, *Teologia dogmatică ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al BOR, București, 1997, p. 138.

2. Pr. prof. dr. Valer Bel, *Misiune, parohie, pastorație*, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2002, p. 7.

„*Cel ce S-a pogorât, Acela este Cel ce S-a suit mai presus decât toate cerurile, ca pe toate să le umple. Și El a dat pe unii apostoli, pe alții proroci, pe alții evangheliști, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea Trupului lui Hristos, până vom ajunge toți la unitatea credinței și a cunoașterii Fiului lui Dumnezeu, la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos*“ (Efes. 4, 10-13).

Din punct de vedere formal, se poate vorbi despre o misiune „ad extra“ și de o misiune „ad intra“ a Bisericii. Misiunea „ad extra“ a Bisericii se referă la predicarea modelului de viață creștin printre popoarele sau persoane necreștine. Istoria Imperiului Bizantin dă mărturie despre o serie de succese admirabile în lupta misionară dusă printre populațiile barbare: convertirea goților, a bulgarilor și a rușilor în secolul al IX-lea, ori primele misiuni bizantine din rândul populației maghiare, pentru a nu aminti decât de cele mai semnificative. Această misiune externă a Bisericii nu a încetat niciodată, deși, cel puțin din partea Bisericilor Ortodoxe, această activitate s-a diminuat foarte mult. Cu toate acestea, se pot remarca o serie de succese ale misiunilor ortodoxe grecești în Kenya sau în alte spații africane, precum și în diaspora europeană din secolul al XX-lea. Este un fenomen de foarte mare importanță și activitatea misionară și catihetică din jurul Institutului „Sfântul Serghie“ din Paris. O mare parte a intelectualității refugiate din fostul lagăr socialist a găsit răspunsuri la frământările sale; o serie de nativi francezi sau francofilii au fost convertiți la ortodoxie, dar, fapt cu totul remarcabil, facultățile de teologie catolică și protestantă au fost obligate să țină cont de istoria și tradiția Bisericilor Ortodoxe atunci când propuneau cursuri sau întâlniri. Urmare a acestor contacte, teologia catolică și cea protestantă au trebuit să reformuleze bazele dialogului interconfesional, formulând o nouă percepție asupra Bisericilor Orientale. De exemplu, de la etichetarea Bisericii Ortodoxe ca *Biserică rănită*, s-a trecut la formularea Papei Ioan Paul al II-lea, conform căreia Bisericile Catolică și Ortodoxă reprezintă cei doi plămâni ai creștinismului, chiar dacă această formulare făcea abstracție de Bisericile Protestante. Dincolo de aceste exemple, trebuie afirmată concomitent și o anumită lipsă de preocupare a comunităților ortodoxe pentru ceea ce se numește misiune printre necreștini.

Misiunea Bisericii comportă o serie de aspecte, după cum urmează:

1. Evanghelizarea trebuie înțeleasă ca proclamare a Evangheliei mântuirii în sânul poporului. Evanghelizarea nu privește doar popoarele necreștine,

ci un anumit model de evanghelizare este potrivit chiar și în sânul Bisericilor tradiționale, model văzut ca o îmborsărire a mesajului evanghelic, ca primire a vieții celei noi a credincioșilor în Hristos³. Cu privire la acest aspect, se poate menționa acel concept numit inculturație, care face referire la faptul că fiecare popor și fiecare cultură locală receptează fermentul evanghelic într-un mod propriu și în timp creează o cultură creștină, vie, dinamică. Astfel se explică bogăția culturilor naționale din țările ortodoxe sau eterodoxe, din epoci și secole diferite. Între aceste perioade istorice, culturile locale au fost fertilizate de sămânța Evangheliei lui Hristos, rezultând de aici o spiritualitate, un folclor local, o tradiție și o mentalitate specifice creștine, dar și cu un specific național sau comunitar evident. Din punctul de vedere al limbajului evanghelizării, sunt importante de precizat și limitele sale: pe de o parte, evanghelizarea trebuie să folosească un limbaj înțeles și acceptat de cei cărora li se adresează, evitând limbajul teologic de lemn, iar pe de altă parte, să evite limbajul pietist, edulcorat.

2. Mărturia creștină convingătoare (martyria) constituie, de cele mai multe ori, suportul intern cel mai important al misiunii creștine, materializat într-o viațuire și o reflexie teologică ce pot forma caractere creștine puternice, pot convinge, pot schimba destine în sensul sfințirii omului și a lumii în care el trăiește. „*Crezut-am, pentru aceea am și grăit – și noi credem, pentru aceea grăim... neprivind la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd, fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, iar cele ce nu se văd sunt veșnice*“ (II Cor. 4, 13, 18). Transmiterea mesajului lui Hristos către lume înseamnă mult mai mult decât simpla vorbire despre Împărăția Sa, înseamnă trăirea, aici și acum, a vieții veșnice. De aceea, nu mulțimea cuvintelor sau a mass-media este esențială, ci duhul de dincolo de cuvinte, de dincolo de oamenii care transmit acest mesaj. Nu este mai puțin adevărat și faptul că, uneori, se poate ajunge la o contramărturie creștină, prin show-uri de televiziune, cu pretinse vindecări și explozii de prosperitate promise de pseudoapostoli agitând mesaje îndoielnice. Din această perspectivă apostolică, cei care nu cred deplin în mesajul evanghelic aduc mai multe deservicii misiunii creștine prin cuvintele lor, dar mai ales prin viața lor care nu este conformă cu acesta. Mărturia creștină face apel la toate segmentele vieții și se manifestă

3. Pr. dr. Ion Bria, *Mărturie creștină în Biserica Ortodoxă*, în „Glasul Bisericii“, nr.1-3, 1982, p.70-109.

4. *Ibidem*, p. 12.

prin participarea activă la Tainele Bisericii, la transmiterea Tradiției, la spiritualitatea și filantropia Bisericii, fără a neglija însă reflecția teologică de bună calitate, ca manifestare a dialogului.

3. Diaconia Bisericii are fundamente biblice, apostolice și vine ca o împlinire a mesajului Sfintei Evanghelii. Între predicare și misiunea diaconală există o legătură indisolubilă, reciproc sustenabilă și de aceea orice autonomizare a acestor două dimensiuni este contraproductivă, în spațiul misiunii. Diaconia s-a născut firesc în secolul I, la inițiativa apostolilor, care au ales „*șapte bărbați cu nume bun, plini de Duhul Sfânt și de înțelepciune, pe care noi să-i rânduim la această slujire*“ (Fapte 6, 3). Primii creștini se împărtășeau des, participând apoi la o masă comună, o masă a dragostei. Istoria Bisericii primare a făcut chiar experiența unei vieți comunitare depline, fapt care ulterior a fost abandonat. Separarea care se mai face uneori între evanghelizare și activitatea socială, între teologia orizontală și cea verticală, este o separație artificială și nebiblică⁴. Biserica nu are resursele de a eradica problema sărăciei sau a bolilor care bântuie lumea, dar are datoria de a fi solidară cu cei loviți de nenorociri. Filantropia Bisericii, legată fundamental de cultul său euharistic, pornește din dragoste de Dumnezeu și îmbrățișează firesc pe fiecare om și lumea toată. Fiind trupul mistic al lui Hristos, Biserica este datoare să iubească pe toți cei marginalizați, pe cei abandonați, pe cei excluși sau aflați la periferia societății, la fel de mult cum are datoria de a iubi pe cei care sunt în centrul societății. Biserica este chemată să dea de mâncare celui flămând, de băut celui însetat, să îmbrace pe cel gol, să viziteze pe cel bolnav sau întemnițat, potrivit cuvintelor Evangheliei răsplătirii finale (Matei 25, 35-36). În același timp, misiunea diaconală a Bisericii are în vedere nevoia de a spune „*nu*“ acelor lucruri sau situații care se opun Împărăției lui Dumnezeu și rănesc omul sau lumea, precum și datoria de a spune „*da*“ acelor situații care sunt în conformitate cu aceasta. Dincolo de acest principiu general, care pornește de la vocația profetică a Bisericii și se manifestă prin curajul slujitorilor ei, trebuie amintită și datoria permanentă a slujitorilor Bisericii de a reflecta la provocările și problemele noi cu care societatea se confruntă, pentru a putea da un răspuns elocvent.

4. Pastorația trebuie văzută în relație strânsă cu misiunea Bisericii. Aceasta este acțiunea de hrănire a credincioșilor cu hrana care aparține

---

5. www.patriarhia.ro

Împărăției lui Dumnezeu. Iisus Se numește pe Sine Însuși „*Păstorul cel Bun*“, Care Își pune viața pentru oile Sale (Ioan 10, 11). Relația pastorală comportă un dublu aspect: de devotament al păstorului pentru oile sale și respectiv de sacrificare a propriei sale vieți pentru ele. După acest tipar, trebuie modelat permanent chipul păstorului creștin astfel, încât misiunea lui Hristos în lume să continue pe aceleași coordonate. Pastorația este legată direct de structura ierarhică a Bisericii, în spațiul istoric concret și încearcă să traducă în faptă modelul de viață dumnezeiască pe care Hristos l-a adus lumii. Rolul fundamental în pastorație revine preotului, înțeles în sensul cel mai autentic de părinte al comunității, plin de iubire pentru fiii săi, preocupat de nevoile duhovnicești sau pământești ale turmei sale. Un preot instabil, nesigur, aflat în trecere prin parohia sa este o abatere de la sarcina și misiunea preoțească fundamentală.

Este la fel de important ca misiunea sa pastorală să se acorde cu misiunea specifică a mănăstirilor pe care credincioșii săi le frecventează, pentru a se evita o serie de confuzii și practici misionare incerte. În niciun caz, mănăstirile și monahii nu trebuie să depășească limitele propriei lor vocații, aceea de a se sfinți pe ei înșiși în comunitatea monahală în care au ales să viețuiască.

5. Biserica are ca rol social și educația oamenilor, culturalizarea lor. Evident, cel mai important lucru este ca oamenii să cunoască pe Dumnezeu, prin predicarea Evangheliei mântuirii, dar este foarte important ca credincioșii să se civilizeze continuu, să învețe să coabiteze în pace cu ceilalți oameni din jur, fie creștini practicanți sau nepracticanți, construind astfel un climat de încredere, de respect și de armonie în parohia unde comunitatea creștină este răspândită. O exigență a timpului nostru este educația ecologică, ce pornește de la creație, ca dar al lui Dumnezeu oferit omului. Biserica are și această misiune de a apăra cosmosul de degradare prin lăcomie și egoism, printr-o predică energică și constantă. Fiind angrenată în mișcarea ecumenică încă din 1961, devine de la sine înțeles că este nevoie și de o doză ecumenică a misiunii Bisericii noastre, evident, prin prezervarea valorilor ortodoxe și a culturii locale în care Biserica viețuiește.

Misiunea socială a Bisericii în Biserica Ortodoxă Română

România de după 1989 a cunoscut o multiplicare șocantă a fenomenului

sărăciei, precum și o accentuare fără precedent a discrepanțelor sociale, a diferențelor dintre cei foarte bogați și cei foarte săraci. Toate acestea înseamnă că românii au nevoie de iubire creștinească, de ajutor pentru cele ale trupului și de zidire întru cele ale sufletului.

A discuta despre sărăcie presupune, inevitabil în timpurile noastre, a face apel la date statistice. Aproximativ jumătate din populația țării era afectată de sărăcie în anul 2000. Acest 44 % înseamnă aproximativ 10 milioane de români aflați în stare de sărăcie – o cifră pe care nu o poate asimila nici sistemul de asistență socială al statului, nici sistemul, încă firav și în formare, de filantropie al Bisericii. Sărăcia lovește, în primul rând, fundamentele familiei, astfel că ideea de familie creștină rămâne pentru mulți dintre români doar pură teorie. Dacă în anul 1995, aproximativ 70 % dintre familiile românești cu patru copii erau afectate de sărăcie, în anul 1998, procentul a crescut la peste 80 % din numărul acestora.

Biserica Ortodoxă Română este organizată ca patriarhie și cuprinde⁵, în țară: 6 mitropolii, împărțite în arhiepiscopii și episcopii, cu un total de 13.527 parohii și filii, deservite de 14.513 preoți și diaconi, ce slujesc în 15.218 lăcașuri de cult. Pentru românii ortodocși din diasporă există 3 mitropolii (constituite din 3 arhiepiscopii și 6 episcopii) în Europa, o arhiepiscopie pe continentul american și o Episcopie a Australiei și Noii Zeelande.

Biserica Ortodoxă Română are 637 de mănăstiri și schituri, cu peste 8.000 de monahi și monahii.

În sistemul său de învățământ teologic, Biserica Ortodoxă Română dispune de: 33 de seminare teologice liceale; 11 facultăți de teologie și 4 departamente de teologie, incluse în cadrul altor facultăți, care fac parte din învățământul superior de stat, având înscriși 9.365 de studenți, la mai multe specializări. Peste 12.000 de cadre didactice predau religia în școlile publice.

Pe lângă activitatea curentă din parohii, asistența religioasă este asigurată și în armată, jandarmerie și penitenciare, de către 143 de preoți, iar în spitale, centre sociale și unități de învățământ, de către 364 de preoți. Biserica Ortodoxă Română are mai multe instituții sociale aflate sub directa sa îndrumare: 121 de centre pentru copii, 35 de centre pentru vârstnici, 106 cantine sociale și brutării, 52 de centre de diagnostic și tratament, cabinete medicale și farmacii sociale, 23 de centre de consiliere și asistență a fa-

---

6. Vezi vol. „Biserica. Misiune. Slujire“, Editura Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 2009.

miliilor în dificultate, 2 centre pentru victimele traficului de ființe umane.

Biserica Ortodoxă Română asigură asistență socială permanentă pentru aproximativ 270.000 de persoane.

În situații de calamități naturale, Biserica Ortodoxă Română desfășoară campanii umanitare la nivel național, pentru sprijinul imediat al celor afectați. De asemenea, în parteneriat cu autoritățile centrale și locale și cu organizații non-guvernamentale, atât interne, cât și internaționale, Biserica Ortodoxă Română este implicată în derularea unor programe naționale privind: combaterea violenței domestice, prevenirea traficului de persoane, prevenirea consumului de droguri, prevenirea răspândirii HIV-SIDA, integrarea și incluziunea socială a categoriilor defavorizate (persoane cu dizabilități, șomeri ș.a.).

În Biserica Ortodoxă Română funcționează mai multe instituții bisericești cu scop misionar: Institutul Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, instituții media la nivelul Patriarhiei Române și al eparhiilor.

Din inițiativa Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, la data de 27 octombrie 2007 a luat ființă „Centrul de Presă *Basilica*“ al Patriarhiei Române, din care fac parte: postul de radio *Trinitas*, postul de televiziune *Trinitas TV*, publicațiile: *Ziarul Lumina*, *Lumina de duminică* și *Vestitorul Ortodoxiei*, Agenția de știri *Basilica* și Biroul de presă și comunicații al Patriarhiei Române.

În cadrul Bisericii Ortodoxe Române funcționează 275 de muzee și colecții muzeale, precum și 42 de centre zonale de depozitare.

Misiunea socială a Bisericii în Arhiepiscopia Dunării de Jos

Asistența socială, cu toate noțiunile teoretice și cerințele sale practice, poate fi înnobilită, asimilată de către filantropie. În acest spirit, Arhiepiscopia Dunării de Jos este implicată în programe de protecție și ajutor social, programe cu caracter permanent.⁶

Pe teritoriul ei canonic funcționează instituții pentru asistență medicală: Centrul de asistență medicală „Sf. Doctori fără de arginți“, Galați, Centrul medical creștin ortodox „Sfântul Nicolae“, Brăila, Cabinetul medical „Adormirea Maicii Domnului“, Brăila, Cabinetul parohial „Sfinții Împă-

7. www.edj.ro, *Activitate social-misionară*, 11.11.2008.

8. Mântuitorul nu a venit cu un program pentru soluționarea problemelor economice și

rați“, Așezământul socio-medical „Sfântul Mucenic Pantelimon“, Brăila.

Centrul medical „Sfinții Doctori fără de arginți Cosma și Damian“

Scopul declarat al acestui proiect este acordarea de asistență medicală gratuită persoanelor aflate în situații de risc social. Centrul este situat în clădirea Asociației filantropice creștin-ortodoxe „Sfântul Vasile cel Mare“ din municipiul Galați. Centrul medical cuprinde: cabinet de medicină generală, cabinet de explorari funcționale, cabinet stomatologic, laborator de analize.

Asistență medicală este acordată persoanelor în dificultate, recomandate de către preoții și comitetele filantropice parohiale, în urma anchetelor sociale efectuate de către asistenții sociali din cadrul birourilor de asistență socială de la protopopiate și de la primării (familii a căror sărăcie este accentuată de dezorganizare socială, familiile cu mulți copii, pensionari, persoane fără loc de muncă, persoane fără locuință, femei însărcinate/mame/nou-născuți, copii din familii sărace, rromi).

Arhiepiscopia Dunării de Jos are și alte instituții pentru ocrotirea copilului: Asociația filantropică creștin-ortodoxă „Sfântul Vasile cel Mare“ – Galați, Grădinița parohială „Familia“ – Brăila, Grădinița parohială „Sf. Împărați“ – sat Ireasca, jud. Galați, Centrul de prevenire și combatere a violenței în familie „Sf. Stelian“ - Galați.

Asociația filantropică creștin-ortodoxă „Sfântul Vasile cel Mare“ – Galați

Instituție reprezentativă a Arhiepiscopiei noastre, dar cunoscută și în întreaga Biserică Ortodoxă Română, Așezământul „Sfântul Vasile cel Mare“ a devenit reper al instituțiilor filantropice de acest gen din întreaga țară, prin eleganța clădirii, calitatea condițiilor oferite copiilor și seriozitatea programului educațional. A fost inaugurată, la inițiativa chiriarhului locului, ÎPS Arhiepiscop dr. Casian Crăciun al Dunării de Jos (atunci episcop), la 12 octombrie 2000, cu ocazia vizitei la Galați a Sanctității Sale Bartolomeu I, Patriarhul Ecumenic al Constantinopolului, și a patriarhului Teoctist. Strategia eparhială privind protecția copilului aflat în dificultate, în consens cu legile statului în vigoare în domeniul protecției copilului, a dezvoltat un set de măsuri și mecanisme destinate tinerilor care până la vârsta de 18 ani beneficiază de una dintre măsurile de protecție prevăzute de lege: plasamentul familial, încredințarea, adopția, asistența maternală. Însă, foarte puține sunt soluțiile ce privesc viitorul copilului ocrotit într-una din instituțiile statului, după ce a împlinit vârsta de 18 ani. Venind în sprijinul inițiativelor de stat

sau particulare, Eparhia Dunării de Jos, prin așezământul de fete orfane, pune la dispoziția locatelor condițiile optime unei dezvoltări normale și armonioase și după vârsta de 18 ani, până la croirea unui rost în viață (continuarea studiilor, ocuparea unui loc de muncă, întemeierea unei familii), fiind deocamdată singura instituție sub auspiciile Bisericii, reprezentând o alternativă la formele de ocrotire oferite de către stat. Așezământul ocrotește un număr de 25 de copile orfane, cu vârste cuprinse între 7-19 ani, care beneficiază de cazare, hrană, îmbrăcăminte, materiale sanitare și rechizite gratuite. Serviciile de asistență religioasă, socială și educațională a copiilor sunt asigurate de către 17 angajați (un preot, un pedagog, un educator, un asistent social, un instructor de educație, 12 angajați ca personal administrativ și de serviciu).

În clădirea în care se află așezământul funcționează și Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare“, monahiile susținând diverse programe de activitatea edificiului filantropic menționat.

Arhiepiscopia Dunării de Jos are și cantine sociale parohiale: Cantina socială „Sf. Nicolae“, Galați, Cantina socială parohială „Samarineanul milostiv“, Galați, Cantina socială parohială „Cuvioasa Parascheva“, Galați, Cantina socială parohială „Sfânta Ecaterina“, Galați, Cantina socială parohială „Sfântul Ioan Casian“, Brăila, Cantina socială parohială „Sfinții Arhangheli“, Brăila, Cantina socială parohială „Cuvioasa Parascheva“, Brăila, Cantina socială parohială „Nașterea Domnului“ - Brăila, Cantina socială parohială „Sfânta Filoftea“, Brăila, Cantina socială parohială „Înălțarea Domnului“, Brăila, Cantina socială parohială „Sfinții Ap. Petru și Pavel“, Brăila, Cantina socială parohială „Sfânta Cruce“, Brăila, Cantina socială parohială „Sfântul Fanurie“, Brăila, Cantina socială parohială „Sfântul Stelian“, Dudescu – Brăila, Cantina socială parohială „Sfânta Filoftea“, Tudor Vladimirescu – Galați, Cantina socială parohială Cudalbi I – jud. Galați, Cantina socială din parohia „Sfinții Trei Ierarhi“, Suțești – jud. Brăila, Cantina socială parohială „Sfântul Ap. Andrei“, Ianca II – Brăila, Cantina socială din parohia Mircea-Vodă, Prot. Făurei – Brăila⁷.

Spiritualitatea creștină este o componentă esențială în căutarea unei etici sociale comune. De la începutul ei, Biserica a intervenit activ, iar astăzi, mai mult ca oricând, ea protejează victimele oprimării economice și sociale,

---

sociale specifice timpului Său, ci El ne-a adus revelația care să fie izvorul nesecat pentru con-

susținând instituțiile care contribuie la dispariția sărăciei și nedreptății materiale și spirituale.

***Diaconia socială arătată în persoana
și lucrarea lui Iisus Hristos***

Sărăcia a fost una dintre problemele sociale cu care a trebuit să se confrunte și Biserica primară. După cum se vede în cartea Faptele Apostolilor, răspunsul nu a fost găsit într-o teorie politico-economică⁸, ci în generozitatea voluntară⁹, dictată de credința în Iisus Hristos și de experiența Pogorârii Duhului Sfânt (Fapte 2). Comunitatea primară din Ierusalim a avut un puternic caracter social. Sfânta Scriptură ne spune, în legătură cu această comunitate pe care Sfântul Ioan Gură de Aur o califică drept „republică îngerească”¹⁰, că: „*O singură și un singur suflet era în mulțimea celor care credeau și niciunul nu zicea că din averea sa este ceva al său, ci totul era de obște. Și nimeni nu era între ei lipsit, fiindcă toți care stăpâneau țarini și case le vindeau și aduceau prețul celor vândute și-l puneau la picioarele Apostolilor. Și se împărțea fiecăruia după cum avea fiecare trebuință*” (Fapte 4, 32- 34- 35) sau: „*Iar toți cei care credeau erau laolaltă și aveau toate de obște. Și vindeau bunurile și averile și le împărțeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare*” (Fapte 2, 44-45). Prima comunitate creștină din Ierusalim, formată din aproape o mie de credincioși, ducea o viață de obște¹¹.

---

duita morală a credincioșilor din toate timpurile. Mântuitorul a adus o concepție nouă despre Dumnezeu, învățatură care s-a dovedit deosebit de fecundă pe teren social, concepția unui Dumnezeu care nu mai este individual, ci treimic, adică Îl descoperă pe Dumnezeu ca Tată și Fiu în iubirea negrăită a Duhului. De aceea, legea fundamentală a Împărăției, proclamată de Mântuitorul ca ideal al vieții creștine, este iubirea. Iubirea trebuie să fie la baza raportului dintre om și Dumnezeu și tot iubirea trebuie să fundamenteze și raportul reciproc dintre oameni, vezi pr. prof. dr. Dumitru Popescu, *Hristos, Biserică, Societate*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 22.

9. I Tesaloniceni 4, 9: „Despre iubirea frățească nu aveți trebuință să vă scriu, pentru că voi înșivă sunteți învățați de Dumnezeu ca să vă iubiți unul pe altul”.

10. Sfântul Ioan Gură de Aur, Omilia VII-a la Faptele Apostolilor, P.G. XXXI, col.325, apud. pr. prof. dr. Dumitru Popescu, *op.cit.*, p. 25.

11. Comunitatea din Ierusalim a introdus acest stil de viață în cadrul comunității ecleziale, dar nu a reușit să perpetueze la nesfârșit acest lucru, astfel a fost obligată să-și schimbe stilul inițial al vieții de obște. Odată cu dărâmarea Ierusalimului de către romani, la anul 70, a fost sever afectată și prima comunitate creștină din Cetatea Sfântă.

12. Pr. prof. dr. Dumitru Popescu, *op.cit.*, p. 27.

Era vorba de o comunitate bazată nu numai pe bunuri spirituale comune, ci și pe cele materiale din depozitul comun.¹²

Asistența acordată celor săraci a constituit pentru comunitatea creștină din Ierusalim unul din momentele în care s-a exprimat intensă viață comunitară a celor care au crezut în evenimentele mântuitoare ale pătimirii-morții-învierii lui Iisus. Biserica primară în lumina acestor evenimente mântuitoare a găsit răspunsuri concrete la problema sărăciei în cadrul comunității sale. În acest sens trebuie înțelese expresiile „comuniunea bunurilor“ și „slujirea la mese“, despre care ne încunoștințează cartea Faptelor.

Potrivit relatării din Faptele Apostolilor, cap. 6¹³, pentru a se ocupa de asistența materială, au fost instituiți șapte diaconi. Diaconia se referea la slujirea la mese, dar și la slujirea zilnică de asistență socială (cf. Fapte 11, 29: „*Iar ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită ajutoare fraților care locuiau în Iudeea*“).

Sfinții Părinți ai Bisericii au continuat practica apostolică a filantropiei sau a diaconiei sociale, inspirată din Scriptură și Liturghie, apoi au extins opera filantropică și au organizat-o în structuri sau instituții permanente. Un exemplu grăitor în acest sens este în secolul al IV-lea Sfântul Vasile cel Mare¹⁴.

Filantropia Bisericii prelungeste în social comuniunea liturgică

Filantropia este mărturie misionară adusă iubirii lui Dumnezeu față de oameni, iubire manifestată în Iisus Hristos, Cel răstignit și înviat, iubire mai tare decât păcatul și moartea: „*Atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât*

---

13. În Fapte 6, 1-6, Sfântul Luca prezintă instituirea grupului celor șapte diaconi, apoi activitatea a doi dintre ei: Ștefan (Fapte 6, 8 - 8, 2) și Filip (Fapte 8, 5-40).

14. În toată istoria filantropiei creștine, nu se cunoaște o instituție de binefacere care să poată sta alături de realizările Sfântului Vasile cel Mare. Acesta a ridicat, la marginea orașului său de reședință, o adevărată cetate a carității creștine, care cuprindea azil pentru bătrâni, spitale, leprozerie – prima instituție de acest fel din istorie – case pentru primirea călătorilor și un orfelinat cu școală de meserii pentru copiii nimănui. Tot ceea ce lumea creștină a izbutit să înfăptuiască mai târziu în domeniul carității și asistenței sociale a avut ca punct de plecare și model desăvârșit de organizare opera filantropică a Sfântului Vasile.

a dat pe Fiul Său, Cel Unul-Născut, ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viață veșnică“ (Ioan 3, 16).

Filantropia divină (iubirea de oameni a lui Dumnezeu) este centrul Sfintei Liturghii a Bisericii, dar iubirea divină celebrată devine iubire divină comunicată, împărtășită celor care o celebrează. Memorialul persoanei și iubirii lui Hristos, Cel răstignit și înviat: „*Aceasta să o faceți spre pomenirea Mea*“ (Luca 22, 19) devine celebrare a prezenței Sale în mijlocul poporului credincios: „*Iată, Eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacurilor*“ (Matei 28, 20).

De aceea, salutul liturgic sacerdotal, după aducerea Darurilor euharistice în altar, confirmă această promisiune din Evanghelie: „*Hristos în mijlocul nostru! Este și va fi!*“ Însă, prezența spirituală nevăzută a lui Hristos devine, prin invocarea Sfântului Duh asupra darurilor de pâine și vin, aduse de Biserica lui Dumnezeu, prezență sacramentală sensibilă, Trupul și Sângele Său euharistic, pentru ca Viața Lui să devină viața noastră, pentru ca filantropia Lui să devină filantropia noastră: „*Poruncă nouă vă dau vouă, să vă iubiți unul pe altul, precum Eu v-am iubit pe voi*“ (Ioan 15, 12). Ca să putem iubi pe aproapele nostru așa cum îl iubește Hristos, trebuie să avem pe Hristos în noi, prin rugăciune și Euharistie.

Prezența iubitoare a lui Hristos prin Sfântul Duh, în creștinii care se împărtășesc euharistic cu El, face legătura între filantropia divină a Sfintei Treimi și filantropia eclezială a creștinilor. O înțelegere atentă și profundă a faptelor lui Iisus Hristos ne duce la concluzia că dimensiunea liturgică a legăturii omului cu Dumnezeu trebuie să devină izvor al iubirii omului față de semenii săi. În lucrarea Mântuitorului Iisus Hristos, cuvintele Evangheliei Sale sunt semințe pentru a rodi fapte bune. Credința și iubirea se manifestă prin compasiune, iar compasiunea se manifestă în comuniune de viață.

Celebrarea filantropiei divine cere practica filantropiei sociale, pentru că binecuvântarea de a intra în Împărăția cerurilor se dă celor ce au hrănit și îmbrăcat săracii, au cercetat bolnavii și prizonierii: „*Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat...*“ (Matei 25, 34-46).

Pe de altă parte, ajutorul dat aproapelui nu se poate realiza doar prin

intenții bune, ci pentru a ajuta aproapele în situații dificile, trebuie să cerem și noi ajutorul lui Dumnezeu. De pildă, vindecarea demonizaților nu se poate face decât dacă slujitorii lui Hristos practică postul și rugăciunea (cf. Matei 17, 21; Marcu 9, 29), pentru că numai Domnul Hristos, prezent duhovnicește în ucenicii Săi, poate alunga demonii.

De asemenea, exemplul celor două surori, Marta și Maria (Luca 10, 38-42), una simbol al ospitalității și alta simbol al spiritualității, arată complementaritatea dintre social și spiritual. Totuși, Hristos Domnul nu acceptă ca socialul să se substituie spiritualului, ci trebuie ca dimensiunea spirituală a vieții să fie baza activității noastre frățești, sociale: „*Marto, Marto, te îngrijești și pentru multe te silești, dar un lucru trebuie: căci Maria partea cea bună și-a ales, care nu se va lua de la ea*“ (Luca 10, 41-42).

Cu alte cuvinte, toată viața sau activitatea noastră trebuie construită pe legătura sau comuniunea noastră cu Dumnezeu. Prin aceasta, adunăm în sufletul nostru daruri spirituale, netrecătoare, iar nu lucruri materiale trecătoare.

Minunea înmulțirii celor cinci pâini și a celor doi pești, pe când hrana binecuvântată de Hristos era dăruită de ucenicii Lui celor flămânzi, este o icoană sau o paradigmă a legăturii dintre spiritualitate și social. Hrana spirituală pentru suflet este primordială, dar ea trebuie completată cu hrană pentru trup: „*Dați-le voi să mănânce!*“ (Luca 9, 13). Domnul Iisus Hristos a dat această poruncă ucenicilor Săi, după ce El Însuși a hrănit spiritual mulțimile de oameni cu hrana Evangheliei Vieții și a vindecat bolnavii aduși la El (Ioan 6, 1-13). De aceea, activitatea sacramentală a Bisericii ca Trup tainic al lui Hristos trebuie să se reverse sau să se prelungească în misiunea ei socială, iar misiunea socială a Bisericii primește putere din viața ei spirituală. Domnul nu opune niciodată vieții sociale viața liturgică. El apreciază și bănuțul văduvei oferit Templului din Ierusalim (Luca 21, 2-4) și mirul prețios al femeii păcătoase oferit Lui împreună cu lacrimile pocăinței ei (Luca 7, 36-50), pentru că El nu desparte iubirea de Dumnezeu de iubirea de oameni și nici iubirea de oameni de iubirea de Dumnezeu. În plus, instituirea Cinei sau a Jertfei mistice a lui Hristos, adică a Sfintei Euharistii, este urmată de pilda Diaconiei, a iubirii smerite, simbolizată de spălarea picioarelor discipolilor (Ioan 13, 4-15). Astfel, Hristos Domnul a arătat că, prin Euharistie, ne împărtășim de iubirea Lui smerită și jertfelnică, ce lucrează comuniune între oameni, confirmă și afirmă valoarea și

demnitatea unică a fiecărei persoane umane, indiferent de rangul ei, într-o comunitate sau în societatea umană, deoarece fiecare om este creat după chipul lui Dumnezeu.

În toată istoria filantropiei creștine, nu se cunoaște o instituție de binefacere care să poată sta alături de realizările Sfântului Vasile cel Mare, arhiepiscop în Cezareea Capadociei. Acesta a ridicat, la marginea orașului său de reședință, o adevărată cetate a carității creștine, care cuprindea azil pentru bătrâni, spitale, leprozerie – prima instituție de acest fel din istorie – case pentru primirea călătorilor, orfelinat cu școală de meserii pentru copiii nimănuși, în mijlocul acestora, „instituția sfântă, care crea și ocrotea pe toate celelalte în numele lui Iisus Hristos“, o biserică. Tot ceea ce lumea creștină a izbutit să înfăptuiască mai târziu în domeniul carității și asistenței sociale a avut ca punct de plecare și model desăvârșit de organizare opera filantropică a Sfântului Vasile.

În acest context putem spune, fără niciun fel de rezervă, că acțiunea filantropică, social-misionară a Bisericii este o lucrare duhovnicească, iar viața duhovnicească este un izvor de iubire sfântă pentru această lucrare evanghelică a Bisericii.